

Vedlegg 1 – Oversikt over klagere

Dalsbotnfjellet vindkraftverk

NVE har mottatt 17 klager på vedtaket. Alle klagene er gitt innen klagefristen og tilfredsstillende de øvrige vilkår for klagerett i forvaltningslovens kapittel VI. NVE har forberedt klagene i tråd med forvaltningsloven § 33.

Klagerne på Dalsbotnfjellet vindkraftverk er følgende:

- Naturvernforbundet
- Bygdemøtet for Austgulfjorden
- Gro Sandnes og Leiv Morten Nordgulen
- Norges Miljøvernforbund
- Norsk Ornitologisk Forening avd. Sogn og Fjordane
- Carl-Erik Arnesen og Kristin Sandberg
- Jostein Eide
- Jarle Nordgulen
- Raudt Sogn og Fjordane, ved Ingunn Kandal
- Astrid Sandvik og Kåre Krakhella
- Hildegunn Rutledal
- Grunneierne i Dalsbygda, ved Roy Nerdal
- Gulen Kommune
- Ytre Sogn Turlag og Sogn og Fjordane Turlag
- Reidar Brosvik
- Margot og Jakob Rutledal
- Norkring

132 kV Dalsbotnfjellet vindkraftverk–Frøyset transformatorstasjon

NVE har mottatt ti klager på vedtakene innen klagefristen. Ni klagere tilfredsstillende vilkårene for klagerett i forvaltningslovens kapittel VI. NVE har vurdert at en klager ikke har rettslig klageinteresse og har derfor avvist klagen. Avvisningsvedtaket er påklaget.

Klagere som NVE har vurdert at har klagerett:

- Masfjorden kommune
- Tove Kristin og Vidar Sleire Tistel
- Advokatfirmaet Harris på vegne av berørte grunneiere
- Thor-Ole Vågene

- Norsk Ornitologisk Forening avdeling Sogn og Fjordane og Norsk Ornitologisk Forening avdeling Hordaland
- Sogn og Fjordane Turlag
- Barnas Turlag Masfjorden
- Risnes IL
- Litle-Sleire hjortevald

Klage som NVE avviste, men hvor klager har klaget på avvisningsvedtaket:

- Anne G. Waage

NVE legger til grunn at de berørte grunneierne som har klaget på anleggskonsesjonen også har klaget på ekspropriasjonsvedtaket.

Vedlegg 2 - Sammenfatning av klager

Dalsbotnfjellet vindkraftverk

Naturvernforbundet har påklaget NVEs vedtak i brev av 04.10.2013. Klagen er en felles klage for vedtakene på Dalsbotnfjellet og Brosviksåta. Klagen begrunnes med virkninger for biologisk mangfold, landskap og friluftsliv. I denne sammenheng fremheves viktigheten av INON, og bortfall av INON som følge av Dalsbotnfjellet vindkraftverk. Når det gjelder friluftsliv skriver de at tiltaket vil redusere opplevelseskvaliteter. Vedrørende landskap fremheves det at de to anleggene vindkraftverkene vil prege innløpet til Sognefjorden.

Bygdemøtet for Austgulfjorden v/ K. Hantveit, L. M. Kjelby og P.A.Wick (Bygdemøtet) har i brev av 14.10.2013 påklaget NVEs vedtak. De skriver at virkninger for natur, samfunn og helse for fastboende og hyttefolk ikke er tillagt tilstrekkelig vekt i avgjørelsen. De mener tiltaket vil ha negative virkninger for utvikling av annen lokal og regional næringsutvikling. Bygdemøtet stiller spørsmål til NVEs saksbehandling, både manglende informasjon om vedtaket, og manglende brev til berørte grunneiere i høringen, samt at det ikke er gjennomført befaring i planområdet. Videre påpeker de at kommunen er negativ til tiltaket.

Gro Sandnes og Leiv Morten Nordgulen har i brev av 15.10.2013 påklaget NVEs vedtak. De påpeker at kommunen er imot tiltaket og stiller spørsmål til hvorfor NVE gir konsesjon til vindkraftverk der berørt kommune er imot. Videre stiller de spørsmål ved saksbehandlingen, og at NVE ikke har befart planområdet. De påpeker at tiltaket er lokalisert i innseglingen til verdensarvfjorden Sognefjorden. Sandnes og Nordgulen skriver at Gulen fra før har ofret mye natur for industri, og mener de er belastet nok. På dette grunnlag ber de OED om å vurdere hva som er smertegrensen for et lokalsamfunn.

Norges Miljøvernforbund (NMF) påklager NVEs vedtak i brev av 17.10.2013. De påpeker at Gulen kommune er imot tiltaket. NMF stiller spørsmål til utredningen, og mener ulemper bagatelliseres. Tap av INON, virkninger av oljelekkasjer, forurensing, støy, helseplager og for fugl og annet naturmangfold fremheves spesielt. NMF mener disse temaene er mangelfullt utredet, og at støy- og visualiseringsberegninger i saken er upålitelige og misvisende. Det må etter deres vurdering legges adskillig mer vekt på føre var prinsippet i saken.

Norsk Ornitologisk Forening, avdeling Sogn og Fjordane (NOF) påklager NVEs vedtak i brev av 20.10.2013. Dette begrunnes med virkninger for fugl. NOF mener utredningen av virkninger for fugl har vesentlige mangler, følge av dårlig erfaringsgrunnlag og utilstrekkelig feltarbeid. Mulige virkninger for

hubro fremheves spesielt i denne sammenheng, men også jaktfalk og storlom påpekes. Det samme gjelder virkninger for flaggermus.

Carl-Erik Arnesen og Kristin Sandberg har påklaget NVEs vedtak i brev av 20.10.2013. Klagen er en felles klage for vedtakene på Dalsbotnfjellet og Brosviksåta. De begrunner klagen med virkninger for natur, friluftsliv, INON og samfunnet rundt Sognefjorden. De mener tiltakene vil gi store visuelle virkninger, reduserte friluftsverdier og inngrepene vil sannsynligvis være irreversible. Arnesen og Sandberg påpeker at NVEs avgjørelse er basert på skjønn. Arnesen og Sandberg stiller spørsmål ved klimavirkningene av vindkraft. De klager også på at det vil bli farlig å ferdes i områdene, og at tiltaket vil føre til forurensing av jord og vann.

Jostein Eide påklager NVEs vedtak i brev av 21.10.2013. Klagen er fremlagt på vegne av Gulen og Masfjorden Hanglider og Paraglider Klubb, Masfjorden Modellfly Klubb og Hardanger Mikrofly Klubb. Deres klage begrunnes med virkninger av kraftledningen som ble konsesjonsgitt gjennom Dalsbygda.

Jarle Nordgulen påklager NVEs vedtak i brev av 22.10.2013. Han påpeker at 9 av 12 grunneiere er imot prosjektet. Nordgulen begrunner sin klage med at NVE ikke har befart planområdet. Videre begrunnes klagen med bortfall av INON og virkninger for friluftsliv. Nordgulen klager på vegne av lokaldemokratiet som han mener er tilsidesatt, til tross for at det kommunale vedtaket er klart negativt til utbyggingen.

Rødt Sogn og Fjordane v/ leder Ingunn Kandal påklager NVEs vedtak i brev av 21.10.2013. Hun mener vindkraftverket på Dalsbotnfjellet vil medføre en estetisk forurensning ved Sognefjorden og for bygdene i nærheten. I tillegg mener hun utbyggingen er samfunnsøkonomisk ulønnsom, og at NVE ikke respekterer kommunestyrets vedtak om å gå imot vindkraftverket.

Astri Sandvik og Kåre Krakhella påklager NVEs vedtak i brev av 24.10.2013. De mener det finnes gode alternativer til oppfyllelse av målsettinger for fornybar energiproduksjon enn vindkraft. De vurderer tiltaket som samfunnsøkonomisk ulønnsomt. De vurderer tiltakets visuelle virkninger på det åpne og særegne kulturlandskapet som svært ødeleggende, og mener NVE bagatelliserer ulempene til fordel for de positive sidene i saken. Videre skriver de at NVE vrir på fagrapportens opplysninger om at det finnes alternative friluftsområder i nærheten, og mener det ikke finnes sammenlignbare friluftsområder i nærhet til tiltaket. Sandvik og Krakhella mener også at NVE bagatelliserer tap av INON. I tillegg mener de temaet om lysforurensning fra turbinene er lite vektlagt.

Hildegunn Rutledal har påklaget NVEs vedtak i e-post av 24.10.2013. Hun begrunner sin klage med saksbehandlingsfeil og lovnadsbrudd. Dette begrunnes med at NVEs representant på møte har sagt at det ikke vil bli gitt konsesjon dersom Gulen kommune stilte seg negative til tiltaket. Videre mener hun NVE har fremmet nye hensyn ved å vektlegge at det konsesjonsgitte vindkraftverket på Brosviksåta er avhengig av at det også meddeles konsesjon til Dalsbotnfjellet vindkraftverk. Rutledal påpeker at NVE ikke har befart Dalsbotnfjellet før det ble gitt konsesjon. For øvrig fremheves urørt natur, friluftsliv og kystlandskap som begrunnelser for å avslå konsesjonssøknaden for Dalsbotnfjellet.

Grunneierene i Dalsbygda v/Roy Nerdal påklager NVEs vedtak i brev av 24.10.2013. De hevder en kraftledning gjennom eiendommene deres vil medføre farer. De mener også ledningstraseen vil virke sjenerende for fremtidig bosetning ved Dalsbygda, i tillegg til at linjen vil redusere verdi på eiendommene og estetiske hensyn. De ønsker at en annen linjetrasé blir benyttet

Gulen kommune har påklaget NVEs vedtak i brev av 28.10.2013. De påklager samtidig den konsesjonsgitte kraftledningen fra Brosviksåta til Frøyset. Kommunen skriver at lokaldemokratiet er overkjørt i en sak der de har gått imot tiltaket. Dette er i strid med NVEs uttalelser ved behandling av saken. Kommunen mener at deres ønsker og forutsetninger ikke er tillagt tilstrekkelig vekt. Nasjonale hensyn er tillagt for stor vekt. Tapet av INON er for lite vektlagt, både i egenverdi og som kilde til

friluftsliv. Reduksjon av planområde og turbinantall vurderes ikke som nok til at nabovirkninger er tilstrekkelig redusert. I tillegg mener kommunen virkninger for reiseliv er for lite vurdert. Kommunen klager også på nettløsningen som vil passere luftsportsenteret ved Dalsbygda.

Ytre Sogn Turlag og Sogn og Fjordane Turlag (Turlaget) har påklaget NVEs vedtak i brev av 23.10.2013. Klagen er en felles klage for vedtakene på Dalsbotnfjellet og Brosviksåta. De mener Gulen kommune har lite urørt natur igjen. Videre stiller de spørsmål til le-virkninger for flora og fauna, og mener vindturbinene tar energien fra vinden som skaper et mikroklima som påvirker flora og fauna. De påpeker at kommunen og flertallet av grunneierne er imot tiltaket, og skriver at tiltakene er i stor konflikt med viktige friluftslivsinteresser i området. De også mener at NVEs vurdering av det finnes alternative friluftsområder i området er feil, da disse ligger langt vekk, og kan ikke erstatte nærturer på Dalsbotnfjellet. Turlaget påpeker at NVE ikke har befart Dalsbotnfjellet, og sett de vanskelige forholdene som råder for veibygging i området. Veiene må blant annet takle ekstreme nedbørmengder. Iskast fremheves også, og en eventuell konsesjon må følges av strenge sikkerhetsregimer, slik at friluftsliv, som jakt og fotturer, fortsatt kan gjennomføres. I tillegg mener de tiltaket har påvirkning for kysten og innseglingen til Sognefjorden.

Reidar Brosvik har påklaget NVEs vedtak i brev av 05.11.2013. Brosvik er klager på ekspropriasjonsvedtaket. Dersom det blir etablert vei opp fra Rutledalshøgda til Bjonndalen forlanger han avkjørsel til Bjonndalen, for adkomst med større kjøretøy til hans egen skogeiendom. Han mener også veien må stå åpen for normal ferdsel. Brosvik ønsker informasjon fra Zephyr.

Margot og Jakob Rutledal m.fl. har i brev av 16.10.2013 påklaget NVEs vedtak. Dette begrunnes med at NVE ikke har befart det aktuelle området. Videre påpekes det at kommunen og grunneiere er imot tiltaket. Rutledal m.fl. stiller spørsmål til økonomien i prosjektet, og skriver at dersom Dalsbotnfjellet vindkraftverk er en forutsetning for realisering av Brosviksåta vindkraftverk, bør ingen av tiltakene realiseres. Rutledal m.fl. påpeker virkninger for drikkevann til Nordgulfjorden Vassverk, da planområdet til vindkraftverket delvis ligger innenfor vannkraftverkets nedbørsfelt.

Advokatfirmaet Hjort DA har på vegne av Norkring AS påklager NVEs vedtak i brev av 22.10.2013. Klagen er en felles klage for vedtakene på Dalsbotnfjellet og Brosviksåta. Klagen begrunnes med virkninger for kommunikasjonssystemer Norkring forvalter, herunder radio- og TV signaler og radiolinjesignaler. Norkring eier Gulen hovedsender, lokalisert på Brosviksåta. De mener hovedsenderen er en base for en rekke andre viktige kommunikasjonssignaler, herunder mobil, og bredbåndsnett, styringsanlegg for sivilforsvarets tyfonanlegg m.m. Norkring ber om at vedtakene omgjøres, subsidiært at anleggskonsesjonenes vilkår 19 utredes, vurderes og presiseres nærmere.

Norkring AS gir NVE i brev av 12.09.2014 tilbakemelding på vindkraftprosjektet Dalsbotnfjellet. Generelt mener Norkring at det vil være urimelig dersom tiltaket medfører kostnader for dem. Ettersom søknaden til Brosviksåta vindkraftverk er trukket, mener Norkring at ettersom dette prosjektet ligger lenger unna Gulen hovedsender, er de potensielle skadeeffekter begrensede og av oversiktlig omfang. Norkring mener derfor at det vil være mulig å treffe vedtak om konsesjon for Dalsbotnfjellet vindkraftverk. Forutsetningene er imidlertid at prosjektet iverksetter tilstrekkelige proaktive og avbøtende tiltak, samt at Norkring holdes fri for økonomisk risiko.

132 kV kraftledning Dalsbotnfjellet vindkraftverk–Frøyset transformatorstasjon

Masfjorden kommune påklaget NVEs vedtak i brev av 15.5.2018. Klagen ble politisk behandlet, og godkjent den 11.6.2018.

Kommunen mener alternativ 3 samlet sett vil gi minst virkninger for skogbruk, vilt, biologisk mangfold og det lokale næringsliv, sammenliknet med alternativ 1A.

Ved alternativ 3 unngår man en kraftledning gjennom de produktive arealene i Myrdalen og Bastelivla. Bygda Sleire blir berørt av 420 kV Mongstad–Modalen, og den samlede belastningen av kraftledninger i dette området vil være høy. Kommunen mener NVE har vektlagt fjellområdene nord for Myrdalen som viktigere å spare mot inngrep enn de høyproduktive skogsområdene i Masfjorden.

Tove Kristin og Vidar Sleire Tistel påklaget NVEs vedtak i brev av 29.5.2018. Deres innspill i høringsrundene har ikke blitt tatt hensyn til i konsesjonsvedtaket. Tidligere innspill opprettholdes, i tillegg utdypes følgende: Selv om det går skogsbilvei gjennom Myrdalen betyr ikke det at området er berørt. Å være berørt av skogsvei/driftsvei/sankevei kan ikke sammenlignes med å være berørt av store installasjoner/kraftledninger. Kraftledningen vil gå rett bak deres seter i Myrdalen, og kraftledningen med ryddegate vil endre opplevelsesverdien og verdien av setra. Der ledningen går over setra er det større steiner som vil rase ned til veien og setra. Kraftledningen vil gå i verneområdet for Yndesdalsvassdraget og traseen vil krysse Myrdalselva som er en del av det verna området. Ledningen rammer områder med verdifull skog. Arbeidet med kraftledningen vil føre til enorm belastning på eksisterende skogsveier, luftrom over bygda/innbyggerne, utmarka og lokal næring.

Advokatfirmaet Harris klager i brev av 1.6.2018 på vedtak om konsesjon og ekspropriasjon.

Klagen er sendt på vegne av grunneiere av gnr. 36 bnr. 1, gnr. 36 bnr. 2, gnr. 34 bnr. 1, gnr. 34 bnr. 2, gnr. 34 bnr. 3, gnr. 34 bnr. 4, gnr. 35 bnr. 1, gnr. 35 bnr. 2, gnr. 35 bnr. 3 og 4, gnr. 35 bnr. 9, gnr. 35 bnr. 10, gnr. 35 bnr. 11, gnr. 35 bnr. 12, gnr. 35 bnr. 13, gnr. 35 bnr. 14, gnr. 35 bnr. 15, gnr. 29 bnr. 1. Det gjøres gjeldende at det ikke foreligger tilstrekkelig interesseovervekt for å treffe vedtak om ekspropriasjon. Interessevurderingen er mangelfull, og saken er ikke tilstrekkelig opplyst. Det foreligger både rettsanvendelsesfeil og saksbehandlingsfeil.

Advokatfirmaet Harris presiserer at av de omsøkte traséalternativene som er blitt omsøkt i denne omgang, er grunneierne enig i at den traseen som nå har fått konsesjon og ekspropriasjonstillatelse, er den beste. Denne vurderingen påklages ikke. Det er vurderingen av om det skal gis konsesjon- og ekspropriasjonstillatelse eller ikke, sett opp om eksisterende tillatelser av 2013 med en kraftledning via Brosviksåta vindkraftverk, som påklages.

Innspill av 18. 4.2016 og 7.7.2017 opprettholdes, i tillegg utdypes følgende: Advokatfirmaet Harris mener det er svakheter ved NVEs begrunnelse for å gi konsesjon da Norsk Vind Energi har meldt at de ønsker konsesjon for utbygging av Brosviksåta vindkraftverk. NVE konkluderte i 2013 med at nettilknytning via Brosviksåta vindkraftverk vil være den beste løsningen dersom begge prosjektene realiseres. NVE kan ikke gi konsesjon- og ekspropriasjonstillatelse til en annen nettløsning under henvisning at det vil være «urimelig for tiltakshaver», da det foreligger en konsesjonsgitt nettløsning via Brosviksåta.

En utbygging av nettilknytning som er basert på at Brosviksåta vindkraftverk ikke realiseres, når det faktisk er en mulighet for at det blir realisert, er urimelig for de grunneiere og øvrige interesser som blir skadelidende ved valg av denne løsningen. Det foreligger ikke tilstrekkelig interesseovervekt etter ol. § 2 (2), og saken var ikke tilstrekkelig opplyst etter fvl. §17 da NVE fattet sitt vedtak.

NVEs vurdering av virkninger av den omsøkte traseen er mangelfull. Det er i for liten grad vurdert om traseen via Brosviksåta vindkraftverk er et fullgodt alternativ. Forsvarsbygg skriver blant annet at konsesjonsgitt løsning vil stenge fjorden for fly og helikopter når det er redusert sikt eller lavt skydekke. I tillegg blir det et høyt spenn mellom Varden og Bufjellet. En slipper fjordspennet over Austgulfjorden og mellom Varden og Bufjellet dersom traseen fra Brosviksåta velges. NVE har ikke vurdert de visuelle virkingene fra Alvedalen og områdene rundt Alvedalsløene dersom spennet mellom Varden og Bufjellet må merkes.

Thor-Ole Vågane klager i e-post av 7.6.2018 på NVEs vedtak. Vågane klager på traséalternativ 1A, og mener den samlede belastningen, med 420 kV ledning Mongstad–Modalen og Kløyvteitutbyggingen, ikke

er hensynstatt i tilstrekkelig grad. Dersom kraftledningen får konsesjon vil det samlet sett være ett brudd på naturmangfoldloven.

Vågene er ikke enig i vurderingen i at Myrdalen er i dag er et berørt område. Veiene i Myrdalen er sanketraser brukt til ferdsel til og fra seterområdet i Myrdalen, og kan ikke sidestilles med kraftledningstrasé. Seterområdet i Myrdalen er i utredningen vurdert til å ha liten verdi, men tiltaket vil ha stor betydning for oss som bor i området og bruker dette til beiteområdet, rekreasjon, jakt og friluftsliv.

Norsk Ornitologisk Forening avdeling Sogn og Fjordane og Norsk Ornitologisk Forening avdeling Hordaland påklaget NVEs vedtak i brev av 31.5.2018, klagen ble korrigert 18.6.2018. Bakgrunnen for klagen er kraftledningens påvirkning i to kongeørnterritorium, og den generelle kollisjonsfaren for ulike fuglearter. Det vises til begrunnelsen i høringsrunden, i tillegg legges det frem ny informasjon om kongeørn. I det sørligste av de to kongeørnterritorium har det vært en kjent reirplass som har vært i bruk uregelmessig. Det har vært individer i området gjennom hele hekkesesongen, noe som tyder på at det finnes reirplasser som ikke er kjent. Norsk ornitologisk forening har opplysninger om at et kongeørnpar trolig hekker i et berg om ligger nær ledningstraseen, nærmere enn de kjente reirplassene. Magne Sleire opplyser at det er sett kongeørn som flyr i retning et fjell som ligger mindre enn 750 meter fra ledningstraseen. Lokaliteten kan stadfestes til fylkesmannen ved behov. Siden reirplassen ligger mindre enn 750 meter fra traseen kommer den innenfor grensende for hensynssoner for sårbare arter.

På bakgrunn av de nye opplysningene bes det om at NVEs vedtak omgjøres. Dersom konsesjonen opprettholdes må det sette vilkår om at arbeidene nær reirplasser til kongeørn eller andre sårbare arter, ikke foregår i hekketiden. I tillegg bør linene merkes over dalføret Alvedalen og Myrdalen.

Sogn og Fjordane Turlag påklaget NVEs vedtak i e-post av 7.6.2018. Klagen peker på mange av de tidligere innspillene. Av punkter som ikke er tatt opp i konsesjonsprosessen skriver turlaget at Gulen kommune allerede har mange inngrep, med småkraftverk, middels store vannkraftverk, vindkraft og ekspansjon i industrivirksomhet, og en må derfor ta hensyn til resterende områder som er urørt.

Turlaget viser videre til «Bakgrunn for vedtak» for Dalsbotnfjellet og Brosviksåta vindkraftverk av 30.9.2013. Her er det to forhold turlaget trekker frem. Konsesjonen til de to vindkraftverkene begrunnes med synergieffekten av begge prosjektene og felles nettløsning. NVE skriver i notat av 30.9.2013 at Dalsbotnfjellet vindkraftverk sannsynligvis ikke vil være realiserbar alene på grunn av høye nettkostnader. SAE Vind har trukket Brosviksåta, men andre aktører har vist interesse for prosjektet.

Barna Turlag Masfjorden påklaget NVEs vedtak i brev av 31.5.2018. Deres innspill i høringsrundene har ikke blitt tatt hensyn til i konsesjonsvedtaket. Tidligere innspill opprettholdes.

Risnes IL påklaget NVEs vedtak i brev av 30.5.2018. Deres innspill i høringsrundene har ikke blitt tatt hensyn til i konsesjonsvedtaket. Tidligere innspill opprettholdes

Litle-Sleire hjortevald påklaget NVEs vedtak i e-post av 27.5.2018. Litle-Sleire hjortevald viser til tidligere uttalelse i saken. Videre mener hjortevaldet at NVEs vurderinger om at inngrepet utvilsomt vil være mer til gang enn skade, samfunnets interesser i økt produksjon av fornybar kraft, og at de samfunnsmessige fordelene er større enn skader og ulemper som påføres andre, fremstår som generelle vurderinger og ikke faktiske vurderinger. Opprustning av eksisterende vannkraftverk er bedre løsning enn å ødelegge naturen ved å bygge nye vindkraftverk.

Vedlegg 3 - Zephyrs kommentarer til innkomne klager

Klagene på Dalsbotnfjellet vindkraftverk og 132 kV kraftledning fra Dalsbotnfjellet til Frøyset transformatorstasjon er i henhold til forvaltningsloven § 33 sendt Zephyr til uttalelse i e-post av hhv. 23.5.2018 og 4.6.2018. Zephyr kommenterte klagene i brev av 20.7.2018.

Dalsbotnfjellet vindkraftverk

Zephyrs kommentarer til klage fra Naturvernforbundet

Av de fugleartene som Naturvernforbundet nevner er rødlistet i klagen, er kun hønsehauk (NT), jakfalk (NT) og hubro (EN) rødlistet. Kongeørn var heller ikke rødlistet da høringsuttalen fra Naturvernforbundet kom i 2013 (ny rødliste 2015). Ellers fremgår det ikke av fagutredningen at utbyggingen av Dalsbotnfjellet vindkraftverket får konsekvenser for jaktfalk.

Zephyr viser til §6 for aktsomhetsprinsipper i Naturmangfoldloven. Her står det at «*Utføres en aktivitet i henhold til en tillatelse av offentlig myndighet, anses aktsomhetsplikten oppfylt dersom forutsetningene for tillatelsen fremdeles er til stede.*» Dette betyr at dersom vindkraftverket bygges ut i samsvar med konsesjonens vilkår, så skulle aktsomhetsplikten være oppfylt.

Zephyr skriver at det fremgår av fagutredningen på friluftsliv (Torvik 2011) at utbyggingen av Dalsbotnfjellet stort sett vil ha lite negativt til middels negativ konsekvens for de viktige friluftsområdene som blir berørt av tiltaket. Kun i planområdet, der friluftslivet er gitt stor verdi, vil konsekvensene bli store negative. Klagen fra Naturvernforbundet gjelder også konsesjonsvedtaket for Brosviksåta vindkraftverk. Når Brosviksåta vindkraftverk ikke bygges ut, mener Zephyr de samlede konsekvenser for friluftsliv vil bli skalert noe ned.

Vedrørende landskap, så gjelder delvis de samme forhold som nevnt under friluftsliv – dvs. at kun et vindkraftverk bygges ut. Når det gjelder landskapsvernområdet og §49 i Naturmangfoldloven, så forutsetter Zephyr at disse forhold er vurdert av NVE i forbindelse med konsesjonsbehandlingen.

Zephyrs kommentarer til klage fra Bygdemøtet for Austgulfjorden

Med grunnlag i terrengskjermingen i området, så legger Zephyr til grunn at Dalsbotnfjellet vindkraftverk ikke vil berøre Gulatingstaden visuelt og ikke være et hinder for næringsutvikling. Ved at Brosviksåta vindkraftverk ikke bygges ut, vil de samlede visuelle virkningene bli noe redusert sammenlignet med det grunnlaget Bygdemøtet hadde for høringsuttalelsene sine.

Zephyr skriver de har forståelse for at det er sterke følelser knyttet til en slik sak, og at bruken av til dels sterke adjektiv gjenspeiler dette. Når det gjelder Austgulfjorden, vil de imidlertid minne om at det i dag går en kraftledning her, og at vindkraftverket i liten grad berører fjordopplevelsen fra båt. Zephyr mener Dalsbotnfjellet vindkraftverk vil kun delvis gi visuell påvirkning av områdene rundt Austgulfjorden. Store deler av bebyggelsen langs fjorden vil ligge skjernet for innsyn til vindkraftverket. Angående støy viser Zephyr til at det er gjennomført støyberegninger av vindkraftverket. I rapporten fra Sinus (Andreassen 2011) konkluderes det med at ingen bygninger vil bli utsatt for støynivåer som overskrider gjeldende grenseverdier. Vedrørende de sårbare fugleartene, så er det riktig at noen forekomster blir påvirket. Zephyr vil imidlertid betone at noen slike forekomster alltid vil bli negativt berørt av vindkraftutbygging av denne skala – uansett beliggenhet. Fuglelivet som kan bli påvirket av utbyggingen er ellers representativt for distriktet.

Det er ikke krav om at såkalte §9 undersøkelser (Kulturminneloven) skal gjennomføres i utredningsfasen. Da den endelige utbyggingen normalt vil avvike fra utredningslayout, ville dette medført mye ekstra feltundersøkelser.

Zephyrs kommentarer til klage fra Gro Sandnes og Leiv Morten Nordgulen

Zephyr valgte å ikke kommentere de forhold til blir nevnt i brevet, som stort sett går på konsesjonsvedtaket.

Zephyrs kommentarer til klage fra Norges Miljøvernforbund

Zephyr stiller seg undrende til Norges Miljøvernforbund sin påstand om at Dalsbotnfjellet vindkraftverk vil ødelegge verdien av kulturminnene i kommunen og dermed også ødelegge Gulen som turistmål. De hevder denne påstanden på ingen måte støttes av fagutredningene, ei heller erfaringer etter utbygginger av vindkraftverk i Norge. Når det gjelder Gulatinget, vil dette tusenårsstedet ikke bli visuelt berørt av vindkraftverket. Få andre kulturminner i kommunen vil bli særlig visuelt berørt av tiltaket, jf. fagrapport for kulturminner.

Når det gjelder potensiell forurensning i vindkraftverket, viser Zephyr til konsesjonssøknad. Potensialet for forurensning er først og fremst knyttet til uønskede hendelser i anleggsfasen. Sannsynligheten for slike hendelser er imidlertid vurdert som liten og risikoen er vurdert som akseptabel. Byggingen av vindkraftverket vil stort sett omfatte tradisjonelle anleggsarbeider. Gjennom føringer som gis i anbudsdokumentasjon og i prosessen knyttet til valg av entreprenører vil Zephyr sikre at miljøet blir tilfredsstillende ivaretatt i kontrakter og under anleggsperioden. SHA-dokumentasjon (Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø) vil sette rammer og føringer for anleggsarbeidet. Zephyr hevder de ellers har betydelig erfaring med utbygging av vindkraftverk, og kjenner godt til problemstillingene knyttet til det ytre miljø.

Ifølge Zephyr er det ikke riktig at en etablering av Dalsbotnfjellet vindkraftverk vil medføre et tap av 21,8 km² INON sone 2. En del av planområdet (den sørligste delen) er tatt ut av planene siden utredningene ble gjort, og dette har ført til at mindre INON nå vil gå tapt.

Det er ifølge Zephyr riktig som NMF hevder at det er knyttet en del usikkerhet til konsekvensene av vindkraftutbygginger for naturmangfoldet. Zephyr mener det vil være nødvendig med etterundersøkelser for å dokumentere de faktiske virkningene for naturmangfoldet. Samtidig vil hvert utbyggingsområde ha sine egne problemstillinger, og etterundersøkelser har ikke uten videre overføringsverdi til nye prosjektområder.

Zephyr mener støyberegninger er den eneste relevante metoden for å vurdere et planlagt vindkraftverks støypåvirkning. Selv om det er riktig at disse beregningene er beheftet med en del standard usikkerhet, er dette de mest anvendte metoder. Støymålinger etter utbygginger viser ellers overveiende bra samsvar med de støyberegningene som ble gjennomført i utredningsfasen. Når det gjelder visualiseringer av vindkraftverk, blir disse gjennomført i tråd med metoden i NVE veileder 5/2007 «Visualisering av planlagte vindkraftverk». Skyggekastberegningene vil i stor grad være pålitelige. Til beregningene benyttes normalt tårnhøyde og rotordiameter som er tilnærmet en endelig utbyggingssturbin.

Ifølge Zephyr konkluderer fagrapporten for naturmangfold med at Dalbotnfjellet vindkraftverk vil få store negative konsekvenser for smålom og storlom. Det bemerkes at det viktigste hekkeområdet for lom nå er tatt ut av planen. For andre fuglearter vil konsekvensen bli fra liten – middels/stor. De store forekomstene av sjøfugl i kommunen, som NMF hevder det er, vil uansett ikke bli berørt av tiltaket. Storlom og strandsnipe er nå tatt ut av rødlisten. Det er ikke dokumentert hekketerritorier eller reir for hubro i tilknytning til planområdet, selv om arten ifølge fagrapporten kan hekke «et eller annet sted i omgivelsene». Da usikkerheten om artens forekomst er stor, har utreder valgt å ikke inkludere arten som en viktig forekomst. Zephyr skriver at de etterlyser dokumentasjon på hvilke utrydningstruede arter vindindustriplanlegget vil bidra til å utrydde. Hubro er riktig nok sterkt truet, og kan finnes her, men de øvrige artene som er knyttet til området skal ikke være truet.

Zephyr skriver de ikke kan se at det er fremkommet betydelig ny informasjon og nye, relevante problemstillinger gjennom høringsuttalelsen til NMF. De mener at konsekvensutredningen og

fagrapportene samlet gir et godt og balansert bilde av hvilke virkninger utbyggingen vil ha, og at utredningsprogrammet er oppfylt med utredningene. Påstanden fra NMF om at det i liten grad er foretatt relevante vurderinger av den samlede belastningen for naturmangfoldet og føre-var-prinsippet, overlater Zephyr til OED å vurdere.

Zephyrs kommentarer til klage fra Norsk Ornitologisk Forening avd. Sogn og Fjordane (NOF)

I klagen er NOF er kritisk til fagrapporten på naturmangfold. Zephyr mener det er begrenset med konkrete ankepunkter og nye opplysninger i klagen. At det kan hekke jaktfalk i de lavereliggende fjellområdene innenfor planområdet for Dalsbotnfjellet vindkraftverk ser ellers fagkonsulent i Ecofact som lite sannsynlig. I denne delen av landet skal arten overveiende være knyttet til høyereliggende fjellområder, gjerne over 1000 moh. (planområdet er mellom 500-700 moh.).

Zephyrs kommentarer til klage fra Carl-Erik Arnesen og Kristin Sandberg

Zephyr skriver de har forståelse for at Arnesen og Sandberg ikke ønsker etablering av vindkraftanleggene i den ytre delen av Sognefjorden. Losna ligger, som de skriver, i influensområdet for Dalsbotnfjellet vindkraftverk, og fra denne øya vil turbinene være godt synlige (ca. 10 km avstand). Zephyr mener det dessverre er uunngåelig at denne type vindkraftanlegg vil ha negative konsekvenser for omgivelsene, uansett beliggenhet. Bortsett fra Sognefjordens status som nasjonalt turistområde/landskap, er det primært forekomster av lokal og regional betydning som blir berørt av etableringen. Zephyr mener de samlede negative konsekvensene ikke er så store at de oppveier de samfunns- og klimamessige fordelene med etableringen. Zephyr mener høringsuttalelsen til Arnesen og Sandberg må ellers ses i lys av at også Brosviksåta vindkraftverk var på høring. Dette nevnes ikke for å bagatellisere virkningene av Dalsbotnfjellet vindkraftverk, men en utbygging av begge vindkraftverkene ville likevel hatt en større påvirkning på omgivelsene.

Zephyrs kommentarer til klage fra Jostein Eide

Høringsuttalelsen gjelder hovedsakelig opprinnelig linjetrasé for nettilknytningen av Dalsbotnfjellet og Brosviksåta vindkraftverk, som ville berøre luftsportssenteret i Dalsbygda. Da denne traseen ikke lenger er aktuell, vurderer Zephyr at det er lite relevant å kommentere uttalelsen.

Zephyrs kommentarer til klage fra Jarle Nordgulen

Zephyr skriver at når det gjelder inngrepsfrie områder (INON), så vil reduksjonen av slike areal bli noe mindre enn det fremgår av konsekvensutredningen, da den opprinnelige sørlige delen av planområdet er tatt ut av planen for vindkraftverket. Utbyggingen av Dalsbotnfjellet vindkraftverk vil ha negative virkninger for det lokale tradisjonelle friluftslivet, spesielt i tilknytning til planområdet. Zephyrs erfaring fra andre utbygginger tilsier imidlertid at atkomstveien til vindkraftverket vil føre til økt bruk av fjellene. I tillegg til lettere atkomst vil også turbinene kunne oppleves som en attraksjon. Zephyr har imidlertid forståelse for at mange av dagens brukere av fjellet trolig vil oppleve inngrepet negativt.

Zephyrs kommentarer til klage fra Raudt Sogn og Fjordane, ved Ingunn Kandal

Zephyr har ingen kommentarer til høringsuttalelsen.

Zephyrs kommentarer til klage fra Astrid Sandvik og Kåre Krakhella

Zephyr presiserer at det ikke er aktuelt å kommentere forhold som går på NVE sin konsesjonsvurdering. Når det gjelder landskapet i Gulen kommune, så er dette stort sett gitt middels verdi i fagrapporten for landskap (Idsøe 2011). I fylkesdelplan for vindkraft (Uttakleiv 2009) er store deler av Gulen kommune (se deler som er vurdert) vurdert å ha laveste verdi (C), dvs. et vanlig forekommende landskap. Deler av landskapet i den ytre delen av kommunen er imidlertid gitt stor regional verdi (B) i fylkesdelplanen.

Zephyrs kommentarer til klage fra Hildegunn Rutledal

Zephyr har ingen kommentarer til høringsuttalelsen.

Zephyrs kommentarer til klage fra Grunneierne i Dalsbygda, ved Roy Nerdal

Zephyr har ingen kommentarer til høringsuttalelsen da traseen som klagen retter seg mot ikke lenger er aktuell.

Zephyrs kommentarer til klage fra Gulen Kommune

Zephyr har to kommentarer til høringsuttalelsen. Forholdet til reiseliv og turisme er vurdert på side 67 i konsesjonssøknaden. Da Brosviksåta vindkraftverk er trukket (SAE Vind 2014) er den opprinnelige traseen for nettilknytning av Dalsbotnfjellet vindkraftverk ikke lenger aktuell. Kommunen er kjent med dette nå, men ikke på tidspunktet for klagen.

Zephyrs kommentarer til klage fra Ytre Sogn Turlag og Sogn og Fjordane Turlag

Vedrørende en vurdering av den samlede belastningen av tiltaket, så er dette noe som normalt relateres til naturmangfoldet og økosystemet ifølge Zephyr. Inngrepsfrie områder har imidlertid stor betydning for mye av dette mangfoldet, og det vil derfor være relevant å trekke inn dette ved en vurdering av den samlede belastningen. Gulen kommune har ifølge Zephyr ennå relativt store arealer med inngrepsfrie områder, nærmere 150 km² pr. 1.1 2013 (siste oppdatering). En vurdering av den samlede planlagte belastningen på disse arealer vil måtte omfatte både planlagte Dalsbotnfjellet vindkraftverk, nettilknytning av dette og andre planlagte inngrep i kommunen.

Zephyr skriver at utbyggingen av Dalsbotnfjellet vindkraftverk vil i noen grad påvirke dreneringen i området. De samlede vannmengdene vil i liten grad endre seg, men vannet vil dels ledes og konsentreres gjennom grøfte- og avløpssystemet i planområdet. YST sin påstand om leplantingseffekter av vindkraftverket kan ikke Zephyr se er dokumentert. Det kan ikke utelukkes at turbinene kan gi lokalklimatiske endringer, men at dette skulle ha stor betydning for fauna og flora er vi skeptiske til.

Zephyr skriver de har forståelse for at YST mener at lokale friluftsområder blir negativt berørt ved utbyggingen av Dalsbotnfjellet vindkraftverk. De ser også at alternativer til disse lokale, lite berørte friluftsområdene ikke er veldig mange. Fagrapporten for friluftsliv viser imidlertid til mange ulike friluftsområder i regionen, om enn ikke som direkte erstatninger til de lokale friluftsområdene i og nær planområdet. For øvrig har NVE tatt ut deler av det opprinnelige planområdet for Dalsbotnfjellet, slik at lokale friluft- og naturområder som Nesfjellet og Fossfjellet ikke lenger blir berørt.

Zephyrs kommentarer til klage fra Reidar Brosvik

Zephyr skriver de har god erfaring med å finne gode praktiske løsninger vedr atkomstveier, til felles nytte for både utbygger og grunneier. For øvrig er både grunneiers uhindrede tilgang til områdene og kompensasjon knyttet til utbygging og drift regulert i en grunneieravtale. Dette er forhold som er og blir avklart i detalj og i overenskomst med grunneierne, ifølge Zephyr.

Zephyrs kommentarer til klage fra Margot og Jakob Rutledal

Zephyr skriver at når det gjelder nedbørfelt for drikkevann, til Nordgulfjorden vassverk, så er det ifølge fagrapporten til Ambio Miljørådgivning 11 turbiner som ligger innenfor dette nedbørfeltet. Etter at detaljprosjekteringsfase senere er gjennomført, og revidert layout for veier, turbiner, transformatorstasjon, servicebygg mv. foreligger, på grunnlag av anbudskonkurranse og gjeldende turbinteknologi, påpeker Zephyr at det vil bli gjennomført en samrådsprosess med kommunen, vannverkseiere/berørte parter, som ledd i utarbeidelse av detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) for både utbyggings- og driftsfasen. Som grunnlag for en slik prosess vil det bli utarbeidet ROS-analyser og tiltaksplan knyttet til

slike nedbørfelt for drikkevannsforsyning. Mattilsynet vil også være sentral høringspart i forbindelse med dette arbeidet. MTAen må være godkjent av NVE før utbygging. For øvrig kan nevnes at det er godkjent og bygd flere vindturbiner innenfor nedbørfelt for drikkevannsforsyning i landet.

Zephyrs kommentarer til klage fra Hjort og Norkring

Fra konsesjonsvedtaket, og klagen fra Hjort/Norkring forelå, startet Zephyr en lengre prosess, som varte i nesten et år, for å avklare de tekniske konsekvenser knyttet til en sameksistens mellom Gulen Hovedsender og utbygging av turbiner på Dalsbotnfjellet. Teleplan fremla en teknisk rapport i april 2014 som viste svært begrenset konsekvens for vindturbiner på Dalsbotnfjellet. Zephyr og Teleplan hadde en prosess med Norkring i løpet av flere måneder i 2014. I september samme år, oversendte Norkring et brev til NVE hvor de også bekreftet at de potensielle skadeeffekter relatert til Dalsbotnfjellet er begrensede og av oversiktlig omfang i forhold til Gulen hovedsender. Dette var for øvrig også på linje med Norkrings egen høringsuttalelse i forbindelse med konsesjonsbehandlingen i mars 2012 hvor det bl.a. fremgikk: «Det er meget sannsynlig at det kan fattes tiltak som omfatter endringer i sendernet som eliminerer interferensen på sendersignalene. Det skulle derfor være lite sannsynlig at dette skulle stoppe en utbygging av vindmøller i dette området».

På bakgrunn av ovennevnte skriver Zephyr at de, gjennom senere detaljprosjekteringsfase, vil samarbeide om prosjektet, slik at endelig utbyggingsløsning blir forenlig med interessene til Norkring og deres kunder knyttet til Gulen hovedsender. De skriver også at eventuelle avbøtende tiltak vil bli ivaretatt og bekostet av Zephyr.

132 kV Dalsbotnfjellet vindkraftverk–Frøyset transformatorstasjon

Zephyrs kommentarer til klage fra Masfjorden kommune.

Zephyr har forståelse for at en ledning gjennom Myrdalen til dels vil berøre friluftslivet og skogbruket. Det er vurdert og utredet flere alternativer, og samlet sett vurderes dette som det beste alternativet. Landskapsmessig vil ledningen bli lagt skjernet i lengderetning i dalgangen, og det vil være et bedre alternativ enn en ledning over fjellet. I selve ryddebeltet til ledningen er det ikke særlig høybonitet skog.

Zephyrs kommentarer til klage fra Litle-Sleire hjortevald

Zephyr skriver at det vil være forstyrrelser i anleggsfasen, og det må i denne perioden forventes lokal uro og endringer i arealbruken. Hjorten er tilpasningsdyktig, og utredningen viser at det forventes at dyrene vil fortsette å bruke dalen etter at ledningen er etablert. At hjortestammen har bygd seg opp i et område som er mye benyttet til friluftsliv vitner til god tilpasningsevne.

Zephyrs kommentarer til klage fra Tove Kristin og Vidal Sleire Tistel og Barnas Turlag Masfjorden

Zephyr skriver at veien i dalen er definert som et tyngre teknisk inngrep, og dalen er definert som et inngrepsnært område. Dalen er følgelig ikke uberørt. Myrdalen er befart av arkeolog, som har vurdert områdets potensiale for funn av automatisk freda kulturminner som lav. § 9 undersøkelser vil bli gjennomført etter at konsesjon er gitt.

Det er forståelse for at ledningen vil gi negative virkninger for dagens bruker av Myrdalen, men Zephyr mener at tiltaket neppe er av et slik omfang at det vil ha betydning for etablering og bosetning i området. Det er svært begrenset området med skog av høy bonitet som vil bli berørt, selv om der er dels middels og høybonitet skogbunn.

Zephyrs kommentarer til klage fra Risnes IL

Ledningen er planlagt i dalgangen for blant annet å unngå visuelle virkninger fra utsiktspunkter i området. Ledningen vil i liten grad prege landskapsbildet i høydedragene som benyttes til friluftsliv. Eksempelvis ligger Sleirsfjellet nesten 300 meter høyere enn der ledningen vil gå gjennom Myrdalen.

Zephyrs kommentarer til klage fra Norsk Ornitologisk forening

Zephyr skriver at det er vanskelig for de å ta stilling til de nye opplysningene om hekkende kongeørn da det ikke fremgår noe mer konkret informasjon. Dersom kongeørnene benytter reirplasser som kan bli negativ berørt, er det viktig for Zephyr å informasjon om dette. Den kjente reirplassen for kongeørn vil ikke bli berørt av tiltaket.

Zephyrs kommentarer til klage fra Harris advokatfirma

Zephyr har ingen kommentarer til advokatfirmaets synspunkter på saksbehandlingen hos NVE. Når det gjelder Brosviksåta vindkraftverk er dette redegjort for tidligere til NVE. Spennet mellom Varden og Bufjellet er etter Zephyrs vurdering ikke merkepliktig iht. gjeldende bestemmelser. Dette vil bli avklart under detaljprosjekteringen.

Zephyrs kommentarer til klage fra Sogn og Fjordane turlag

Zephyr ønsker å kommenterer området der de 11 turbinene ble tatt ut, på grunn av blant annet friluftslivinteresser, naturmangfold og landskap, selv om klagen er rettet mot NVEs konsesjonsbehandling. En 132 kV ledning vil ikke ha tilsvarende visuelle avstandseffekter som vindturbinene. Omfanget av en ledning vil ikke kunne sammenlignes med en utbygging av 11 turbiner, og tilhørende nettverk av veier. I tillegg vil den menneskelige aktiviteten i driftsfasen vært langt større med et vindkraftverk. Det er forståelse for at kraftledningen kan påvirke fuglelivet, men det vil være et begrenset inngrep i det aktuelle området.

Når det gjelder synergieffekten mener Zephyr at alternativ 1A vil et bedre alternativ enn den tidlige konsesjonsgitte traseen fra Brosviksåta vindkraftverk. Dette selv om begge vindkraftverkene skulle bli realisert.

Zephyrs kommentarer til klage fra Thor-Ole Vågen

Zephyr viser til at teamet om samlet belastningen er utredet i konsesjonssøknaden. Zephyr har forståelse for at Myrdalen er til stor glede for brukerne, og at det fremstår som uberørt, det er likevel bygget en skogsbilvei i nesten hele dalens lengde. Denne type vei er per definisjon å betrakte som et tyngre teknisk inngrep. Ledningen vil også være et tyngre teknisk inngrep, sidestilt med dagens inngrep i Myrdalen.